

[AccueilRevenir à l'accueilCollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.CollectionBoite_023-9-chem | Plutarque. ItemConjugalia praecepta.Caresses et disputes publiques](#)

Conjugalia praecepta.Caresses et disputes publiques

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0410

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

ἢ φρονίμων ἀκούειν, εἰκάσι τοῖς ἐν δδῶ βουλομένοις μᾶλλον δδῆγειν τυφλοῖς, ἢ τοῖς γινώσκουσιν ἀκολουθεῖν καὶ βλέπουσι.

7. Τὴν Πασιφάνη ἀπιστοῦσιν ἐρασθῆναι βοὸς βασιλεῖ συνοῦσαν, ἐνίας δρῶσαι τοὺς μὲν αὐστηροὺς καὶ σώφρονας βαρυνόμενας, τοῖς δ' ἐξ ἀκρασίας καὶ φιληδονίας κρεμαμένους, ὥσπερ κυσὶν ἢ τράγοις, ἥδιον συνοῦσας.

8. Οἱ τοῖς ἵπποις ἐφάλλεσθαι μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν ἢ μαλακίαν, αὐτοὺς ἐκείνους ὀκλάζειν καὶ ὑποπίπτειν διδάσκουσιν· οὕτως ἐνίοι τῶν λαβόντων εὐγενεῖς ἢ πλουσίας γυναῖκας, οὐχ ἑαυτοὺς ποιοῦσι βελτίους, ἀλλ' ἐκείνας περικολούουσιν, ὡς μᾶλλον ἄρξοντες ταπεινῶν γενομένων. Δεῖ δὲ, ὥσπερ ἵππου, τὸ μέγεθος φυλάττοντα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς γυναίκος, χρῆσθαι τῷ χαλινῷ.

9. Τὴν σελήνην, ὅταν ἀποστῇ τοῦ ἡλίου, περιφανῇ καὶ λαμπρὰν δρῶμεν, ἀφανίζεται δὲ καὶ κρύπτεται πλησίον γενομένη· τὴν δὲ σώφρονα γυναῖκα δεῖ τοῦναντίον δρᾶσθαι μάλιστα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς οὔσαν, οἰκουρεῖν δὲ καὶ κρύπτεσθαι, μὴ παρόντος.

10. Οὐκ ὀρθῶς Ἡρόδοτος εἶπεν, ὅτι ἡ γυνὴ ἅμα τῷ χιτῶνι ἐκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ. Τοῦναντίον γὰρ ἡ σώφρων ἀντενδύεται τὴν αἰδῶ, καὶ τῷ μάλιστα φιλεῖν τοῦ μάλιστα αἰδεῖσθαι συμβόλῳ χρῶνται πρὸς ἀλλήλους.

11. Ὡσπερ, ἂν φθόγγι δύο σύμφωνοι ληφθῶσι, τοῦ βαρυτέρου γίνεται τὸ μέλος· οὕτω πᾶσα πράξις ἐν οἰκίᾳ σώφρονόσῃ πράττεται μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ὁμοουσύντων, ἐπιφαίνει δὲ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡγεμονίαν καὶ προαίρεσιν.

12. Ὁ ἥλιος τὸν βορέαν ἐνίκησεν. Ὁ γὰρ ἄνθρωπος, τοῦ μὲν ἀνέμου βιαζομένου τὸ ἱμάτιον ἀφελέσθαι καὶ λαμπρὸν καταπνέοντος, μᾶλλον ἐσφιγγε καὶ συνεῖχε τὴν περιβολήν· τοῦ δὲ ἡλίου μετὰ τὸ πνεῦμα θερμοῦ γενομένου, θαλπόμενος, εἴτα καυματιζόμενος, καὶ τὸν χιτῶνα τῷ ἱματίῳ προσαπεδύσατο. Τοῦτο ποιοῦσιν αἱ πλείσται γυναῖκες· ἀφαιρουμένοις τοῖς ἀνδράσι [βίᾳ] τὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν διαμάχονται καὶ χλευαίνουσιν· ἂν δὲ πείθωνται μετὰ λόγου, πράως ἀποτίθενται καὶ μετριάζουσιν.

13. Ὁ Κάτων ἐξέβαλε τῆς βουλῆς τὸν φιλήσαντα τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα τῆς θυγατρὸς παρούσης. Τοῦτο μὲν οὖν ἴσως σφοδρότερον· εἰ δὲ αἰσχρὸν ἐστίν, ὥσπερ ἐστίν, ἐτέρων παρόντων ἀσπάζεσθαι καὶ φιλεῖν καὶ περιβάλλειν ἀλλήλους, πῶς οὐκ αἰσχρὸν, ἐτέρων παρόντων λοιδορεῖσθαι καὶ διαφέρεισθαι πρὸς ἀλλήλους; Δεῖ τὰς μὲν ἐντεύξεις καὶ φιλοφροσύνας ἀποβρῆτους πρὸς τὴν γυναῖκα ποιεῖσθαι, νοθεσίᾳ δὲ καὶ μέμφει καὶ παρρησίᾳ [μὴ] χρῆσθαι φανερᾷ καὶ ἀναπεπταμένῃ.

14. Ὡσπερ ἐσόπτρου κατεσκευασμένου χρυσῷ καὶ λίθοις ὄφελος οὐδὲν ἐστίν, εἰ μὴ δείκνυσιν τὴν μορφήν ὁμοίαν· οὕτως οὐδὲ πλουσίας γαμετῆς ὄνησις, εἰ μὴ παρέχει τὸν βίον ὁμοίον τῷ ἀνδρὶ καὶ σύμφωνον τὸ

perare prudentibus, eorum sunt similes, qui in via cæcos ducere malunt, quam videntes et itineris peritos sequi.

VII. Non credunt mulieres Pasiphaen, cum regis esset uxor, bovem adamasse : cum tamen videant quadam, quæ austeros et temperantes non ferunt, intemperantibus et libidinosis, veluti canibus quibusdam aut hircis, libentius consuescere.

VIII. Qui ob imbecillitatem aut mollietiem non possunt insilire in equos, illos condocefaciunt ut se submittant ac ingeniculent : eodem modo quidam ductis nobilibus vel opulentis uxoribus, non sese meliores redigunt, sed illas deprimunt, ut humilibus facilius imperare possint : cum oportuerit, ut in equo, ratione habita magnitudinis dignitatisque in muliere, fræno uti.

IX. Lunam videmus cum longe a Sole distat illustrem esse ac lucidam, obscurari autem cum ei appropinquat : contra pudica mulier maxime cerni debet cum suo marito, eo autem absente domi se continere et abscondi.

X. Non recte est ab Herodoto dictum, simul cum tunica mulierem verecundiam exuere, quæ enim casta est, posita veste verecundiam ejus loco induit, maximeque verecundia conjuges tessera maximi invicem amoris utuntur.

XI. Sicut cum sumuntur duæ consonæ voces, cantus graviori adscribitur : ita in familia recte instituta omnes res geruntur quidem consensu conjugum, viri tamen vel imperium vel consilium elucet.

XII. Sol Aquilonem vicisse aliquando traditur. Cum enim ventus adimere homini pallium vellet copioso flatu, arctius hic id contraxit atque tenuit. Sole autem post ventum calidis radiis eum urente, præ æstu simul cum pallio tunicam exuit. Hoc modo plurimæ agunt mulieres : maritis vi luxum eripere conantibus repugnant et irascuntur : placidis verbis suadentibus missum eum faciunt, mediocritatemque servant.

XIII. Cato senatu movit eum qui præsentē filia osculatus erat uxorem : severius fortassis æquo. Sed tamen si est (ut profecto est) turpe, conjuges in præsentia aliorum blandiri, osculari, et amplecti sese invicem : qui non sit turpius coram aliis rixari et convicia mutua jacere? Oportet igitur congressus et amplexus facere occultos; et querimonia, admonitione et corrigendi candore non uti manifestis et apertis.

XIV. Sicut speculum auro et gemmis ornatum nihil valet, nisi similem exhibeat rebus imaginem : sic divitis mulieris nullus est usus, vitam viro similem, moresque consonos non gerentis. Vitiosum est speculum et

Radium
ode

Baron et d'Arnaud
metaphores.

